

УДК 338.2:351.863 (447)

ВНУТРІШНІ І ЗОВНІШНІ ЧИННИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ЩО МАЄМО І ЩО РОБИТИ

І. Михасюк, М. Ваврін

Львівський національний університет імені Івана Франка
79008 м. Львів, пр. Свободи, 18
E-mail: oggyrok@yahoo.com

Економічна безпека найважливіша якісна характеристика економічної системи, яка визначає її спроможність підтримувати нормальні умови життєдіяльності населення, послідовну реалізацію національно-державних інтересів, а також стабільне забезпечення ресурсами розвитку господарства. У загальному плані під безпекою розуміється, насамперед, захищеність країни від наявних чи потенційно можливих загроз. Таким чином, суть економічної безпеки України становить: спроможність національної економіки забезпечити свій вільний, незалежний розвиток і утримати стабільність громадянського суспільства та його інститутів, а також достатній оборонний потенціал країни за всіляких несприятливих умов і варіантів розвитку подій; здатність української держави до захисту національних економічних інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Ключові слова: економічна безпека, Томас Мальтус, Адам Сміт, ВВП, Банківська система, НАТО, НДІ, СС, Економічна диктатура, середній клас, українські інтелектуали.

Наступає час, коли установка Мальтуса на нашій планеті реалізується: «... Людина, яка прийшла в уже зайнятий світ, зайва. Вона не має права вимагати навіть їжі. Бо хто не працює, той – не їсть». Але суспільство намагається (повинно намагатись) скористатися працею прийдешнього. Якщо – ні, тоді природа велить йому піти, або сама здійснить свій вирок. І вже здійснює через наступ природних катаклізмів, хворіб і зневаги до природи самого світового суспільства, про що йшлося у грудні 2009р. на Саміті в Копенгагені. За останні 15-20 років Україна втратила 6 млн. свого населення, тобто ми «успішно» виконуємо вимоги природи. А немислиме розшарування українського суспільства доповнює цей процес: сьогодні в Україні 5 % дуже-дуже багатих людей, 15 % -- живуть на рівні середнього класу, а 80 % -- живуть у бідності і навіть злиднях.

«Ринок все відрегулює». «Невидима рука Адама Сміта», а сьогодні – й «невидимий кулак». Все це ми проходили як через економічну теорію, так і практично. Українські реформатори вхопились за ці ідеї. Що каже Захід? В умовах нинішньої світової кризи від цієї ідеї відмовитись навіть у найрозвиненіших країнах і заговорили про необхідність державного регулювання ринку й втручання

держави в економічні відносини. Звичайно, держава повинна послідовно позбавлятися функцій регулювання та адміністрування в сферах, функціонування яких може бути забезпечено ринковими механізмами або неурядовими інструкціями. Держава повинна утримуватися від будь-яких кроків та рішень, які обмежуватимуть права приватних власників, викривлюватимуть дію ринкових сил та механізмів, обмежувати добросовісну конкуренцію. Такі рішення можуть прийматись лише за надзвичайних обставин.

До речі, в Україні необхідно закріпити законодавчо заборону реприватизації, крім визнання в судовому порядку. Приватна власність й у нас повинна стати священною і недоторканою рівно ж як і власність державна, яку сьогодні розрадають через незаконну приватизацію, рейдерство.

В найрозвинутіших капіталістичних країнах Заходу до 40 відсотків власності належать державі. В Україні – лише 20! Решта – 80% належить приватному капіталу: сюди слід віднести наперед палаци і маєтки, дармове багатство, набудоване навколо великих міст, на узбережжях річок, озер і морів, включаючи й заповідні зони. І все це у більшості – результат корупції. Корупція в Україні сьогодні – це метод управління всіма суспільними процесами, це метод правосуддя, метод контролю, метод життя. І абсолютна більшість найсуровіших Законів України лише підсилюють поширення корупції, підвищують ставки, глибше заганняють її в тінь. Бо автори цих Законів самі є головними корупціонерами.

Як вихід із становища пропонується, зокрема, заснувати в Україні незалежну контрольну владу в особі спеціального органу з повноваженнями переслідувати діяльність будь-яких органів і чиновників, включаючи вищих посадових осіб держави [1]. Проте, на наш погляд, такий орган міг би діяти більш-менш ефективно, лише в умовах тоталітарної системи, як, наприклад, КДБ в СРСР. Хоча і за таких умов перетворивши цей орган на спеціальний інструмент постійної, тоталітарної, всеохоплюючої боротьби з корупцією викликає глибокі сумніви.

Корупція державних службовців посилює тонізацію економіки України, особливо в умовах фінансово-економічної кризи. Сьогодні вона (тінізація) досягла 60% ВВП [2]. А світовою практикою доведено: якщо обіг тіньового бізнесу перевищує 30 %, а кількість працюючих на нього – 40% зайнятих, економіка втрачає керованість. Правда, рівень виходу в тінь залежать від того, що це за підприємство, хто за ним стоїть і т. ін. У більшості малих підприємств «тінь» може досягти 80-90 %.

А наші банки? Куди витрачено 111 млрд. грн.. кредитів із рефінансування, наданих Національним банком України комерційними банкам (вересень-грудень 2008 р.)? Значну частину із цієї суми комерційні банки витратили на купівлю іноземної валюти. Іншу частину було виведено з банків через кредити, у тому числі не забезпечені реальними заставами. Найвідоміший випадок – 380 млн. грн., які банк «НАДРА» видав під нічим не забезпечені кредити двом підприємствам, через три місяці фірми були ліквідовані як банкрути, а їхні борги перед установою – списані.

Отже в цілому відбулось фактичне завершення процесу реструктуризації тіньової економічної діяльності в масштабах держави. Така діяльність стала складовою нашої економіки, в складі якої майже 50% економіки з кримінальною складовою, низький рівень боротьби із злочинністю, рейдерством, що породжує безкарність, свавілля, суспільну адаптацію і байдужість.

Щоб подолати ці негативні явища, слід насамперед реформувати нашу правоохоронну систему відповідно до європейських стандартів, захистити населення від наслідків фінансово-економічної кризи, захистити заощадження громадян у банківській системі. Лише тоді можна надіятись і на вступ України до НАТО, як найоптимальніший варіант гарантування безпеки держави. Іменно НАТО, оскільки гарантії ЄС відвести зовнішні загрози безпеці нашої держави не можуть вважатися достатніми для протидії воєнним загрозам. Незалежно від цього держава повинна забезпечити координацію діяльності Міністерства оборони, СБУ, Державної прикордонної служби та розвідувальних органів у питаннях попередження, виявлення та подолання загроз національній безпеці України.

Що робити далі? Як? На ці питання намагались дати відповідь більшість із 18-ти кандидатів на пост Президента України. Новообраний Президент повинен використати у своїй діяльності раціональні зерна передвиборних програм, пропозиції НДІ і окремих вчених, щоб подолати як внутрішні, так і зовнішні чинники загроз національній безпеці України.

З усіх безпек для людства суспільство в нинішніх умовах ставить безпеку продовольчу. Для України з її чорноземами – це стимулювання розвитку високоефективного та конкурентноспроможного вітчизняного аграрного сектору. Ні дотаційний підхід, ні непрозора бюджетна підтримка чи система податкових пільг неспроможні вирішити проблему села.

Нинішня аграрна політика держави – це насамперед модернізація аграрного сектору України, це – створення повноцінного ринку сільськогосподарської землі, це – державна політика підтримки галузі (оподаткування, митні процедури, кредитування, страхування, послідовна гармонізація внутрішнього законодавства з вимогами ЄС, СОТ), модернізація системи наукових досліджень та освіти.

В кінці 2009 року Верховна Рада абсолютною більшістю голосів продовжила мараторій на цей повноцінний ринок землі до 2012 року. А це по суті продовження незаконного відчуження, купівлі-продажі української землі, використання її ділками не за призначенням

Це – перепона №1 у вирішенні продовольчої безпеки України!

В цілому ж спроба швидкого переходу від тоталітаризму до ринку без відповідної законодавчої бази – це цунамі мафіозно-корумпованих структур, спекулятивного бізнесу, рекету, злиття цього бруду з найвищими органами влади. Як результат у свідомості нашої молоді замість естетичних, моральних парадигм створюється «чорна дірка» невігластва, яку заповнює мерзенна безпросвітна пошлість. А далі – наступить «цунамі дебілів».

Як вихід із нашої кризової ситуації пропоную (і пропонував ще на початку нашої незалежності) встановити економічну диктатуру – введення надзвичайного стану.

Економічна диктатура дає змогу за порівняно короткий період вдосконалити структуру національного виробництва, спрямувати діяльність усіх підприємницьких структур у правове поле. Лише сильна не корумпована виконавча влада усіх рівнів, сильна держава здатна до радикальних дій – ліквідувати організовану злочинність, демонтувати великі монополії, які захищають свої інтереси підкупом і насильницькими методами.

В міру ліквідації кризової ситуації країни та переходу до справжньої ринкової економіки піраміда влади буде розмиватись, економічна диктатура, державне втручання буде поетапно обмежуватись.

А далі – надія на середній клас, на українську буржуазію, для якої буде що втрачати на випадок загроз національній безпеці України, наді на українського бізнесмена, для якого Україна стане не просто офісом для бізнесу.

І – надія на молодь, нашу еліту, еліту нової генерації. Правда, у кожній державі все більше інтелектуалів появляються у багатих сім'ях. А люди, які не володітимуть високими здібностями, стануть зайвими для суспільства. Тому держава повинна залучити їх до чогось іншого, щоб вони не заважали своїм більш здібним побратимам і не стали зайвими на цьому зайнятому світі з позицій Мальтуса.

1. В. Сіренко. Кінець реформ?// Голос України №234, 10 грудня 2009.
2. Яременко Н. Економіка України 1999-2008: втрачене десятиліття.// Дзеркало тижня. 26 грудня 2009.

INTERNAL AND EXTERNAL FACTORS OF KRAINE ECONOMIC SECURITY: WHAT WE HAVE AND WHAT WE MUST DO

I. Mikhasyuk, M. Vavrin

*Ivan Franko National University of Lviv
79008 Lviv, Svobodu av. 18
E-mail: oggyrok@yahoo.com*

The economic security is the most important quality characteristic of the economic system that determines its ability to maintain normal living conditions of the population, consistent realigation of national and state interests, as well as stable supply of the state development with resources. In general security means, first of all, protection of the country from actual or potential threats. Thus, the essence of Ukraine's economic security is: the ability of the national economy to provide a free, independent development and maintain the stability of civil society and its institutions as well as a sufficient defense capability of the country under various adverse conditions and variants development, the ability of the Ukrainian state to protect the economic interests from external and internal threats.

Keywords: economic security, Maltus Thomas, Adam Smith, GDP, Banking System, NATO, RI, EU, economic dictatorship, middle class, Ukrainian intellectuals.

ВНУТРЕННИЕ И ВНЕШНИЕ ФАКТОРЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ: ЧТО ИМЕЕМ И ЧТО ДЕЛАТЬ

И. Мыхасюк, М. Ваврин

**Львовский национальный университет имени Ивана Франко
79008 г. Львов, пр. Свободы, 18
E-mail: oggyrok@yahoo.com**

Экономическая безопасность является самой важной характеристикой экономической системы, которая определяет её возможность поддерживать нормальные условия жизнедеятельности населения, последовательную реализацию национально-государственных интересов, а также стабильное обеспечение ресурсами развития хозяйства. В целом под безопасностью понимают защищённость страны от существующих или

потенциально возможных угроз. Таким образом, суть экономической безопасности Украины составляют: возможность национальной экономики обеспечить своё свободное, независимое развитие, поддержка стабильности гражданского общества и его институтов, достаточный оборонный потенциал страны при неблагоприятных условиях и вариантов развития событий, способность украинского государства защитить национальные экономические интересы от внешних и внутренних угроз.

Ключевые слова: экономическая безопасность, Томас Мальтус, Адам Смит, ВВП, Банковская система, НАТО, НИИ, ЕС, Экономическая диктатура, средний класс, украинские интеллектуалы